

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»

Навчально-науковий інститут нафти і газу
Кафедра прикладної екології та природокористування

ПІДТВЕРДЖУЮ

Директор із науково-педагогічної
навчальної роботи

А.М. Мартиненко А.М. Мартиненко

30.08 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ГЛОБАЛЬНА ТА СОЦІАЛЬНА ЕКОЛОГІЯ»

(назва навчальної дисципліни)

підготовки магістра

(назва ступеня вищої освіти)

спеціальності 183 ТЕХНОЛОГІЇ ЗАХИСТУ НАВКОЛИШНЬОГО

СЕРЕДОВИЩА

(шифр і назва спеціальності)

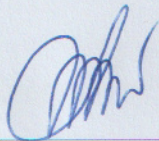
Полтава
2024 рік

Робоча програма «Глобальна та соціальна екологія» для студентів спеціальності 183 Технології захисту навколишнього середовища, другого (магістерського) рівня вищої освіти. Складена відповідно до освітньої програми «Технології захисту навколишнього середовища», 2024 року.

Розробник: Смоляр Н.О., к.б.н., доцент кафедри прикладної екології та природокористування

Погоджено:

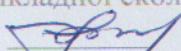
Гарант освітньої програми

Степова О.В.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри прикладної екології та природокористування

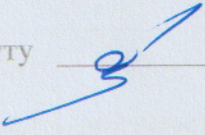
Протокол від «20» серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри прикладної екології та природокористування (Ілляш О.Е.)

«20» серпня 2024 року

Схвалено навчально-методичною комісією інституту

Протокол від «30» серпня 2024 року № 1

Голова навчально-методичної комісії інституту (Гаврик С.Ю.)

«30» серпня 2024 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		форма навчання денна
Кількість кредитів – 4,0	Галузь знань <u>18</u>	вибіркова
Загальна кількість годин – 120	<u>Виробництво та технології</u>	
Модулів – 1	Спеціальність <u>183</u> <u>Технології захисту навколишнього середовища</u>	Рік підготовки:
Змістових модулів – 1		1-й
		Семестр
Індивідуальне завдання – не передбачено	Ступінь вищої освіти <u>магістр</u>	2-й
		Лекції
		24 год.
		Практичні, семінарські
		18 год.
		Лабораторні
		–
		Самостійна робота
78 год.		
Індивідуальна робота:		
0		
Вид контролю: диференційований		
залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 42/78

2. Мета навчальної дисципліни

2.1. Мета викладання навчальної дисципліни – засвоєння студентами базових знань про закони взаємодії суспільства і природи, практичних навичок у використанні цих знань при вирішенні різного класу професійних завдань, підготовка студентів щодо вибору критеріїв організації суспільного життя в питаннях взаємодії суспільства і природи.

Навчальна дисципліна «Глобальна та соціальна екологія» використовується для формування професійних компетентностей здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 183 Технології захисту навколишнього середовища, а саме:

- Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- Здатність використовувати науково-обґрунтовані методи обробки результатів досліджень в галузі технологій захисту навколишнього середовища.
- Здатність контролювати й оцінювати ефективність природоохоронних заходів та застосовуваних технологій.
- Здатність здійснювати розробку ефективних технічних рішень, спрямованих на запобігання негативним екологічним ситуаціям;
- формування екологічних компетентностей здобувачів вищої освіти в контексті соціальних аспектів екології

3. Передумови для вивчення дисципліни

Попередньо опановані дисципліни: Методологія та організація наукових досліджень, Стратегія сталого розвитку та управління проектами, Ділова іноземна мова, Управління відходами, Технології захисту довкілля, Екологічний менеджмент і аудит.

4. Очікувані результати навчання з дисципліни

Програмні результати вивчення навчальної дисципліни за ОП:

- аналізувати складні системи, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру;
- оцінювати загрози фізичного, хімічного та біологічного забруднення біосфери та його впливу на довкілля і людину, вміти аналізувати зміни, що відбуваються в навколишньому середовищі під впливом природних і техногенних факторів.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення навчальної дисципліни.

Мінімальний поріг рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати в мінімальну позитивну оцінку числової (рейтингової) шкали.

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
90-100	A	Відмінно	Здобувач демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Власні пропозиції Здобувача в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він	Високий, що повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни.

			отримав при вивченні інших дисциплін.	
82-89	В	Добре	Здобувач демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною.	Достатній, що забезпечує здобувачу самостійне вирішення основних практичних задач.
74-81	С	Добре	Здобувач в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та використовує для рішення характерних/типових практичних завдань на професійному рівні. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають ускладнення.	Достатній, конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни.
64-73	Д	Задовільно	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усунути за допомогою викладача.	Середній, що забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни.
60-63	Е	Достатньо	Здобувач має певні знання матеріалу, передбаченого робочою програмою, володіє основними положеннями на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних завдань з використанням основних теоретичних положень пояснюються з труднощами.	Середній, що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної дисципліни.

			Виконання практичних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання екзамену/заліку	Здобувач може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни Здобувач виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних і лабораторних робіт в більшості є невірними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у Здобувача відсутні.	Низький , не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни.
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Здобувач не допущений до здачі екзамену/заліку.	Незадовільний , здобувач не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни.

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- диференційований залік;
- стандартизовані тести;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- виконання практичних завдань;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

7. Програма навчальної дисципліни МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. Глобальна та соціальна екологія.

Тема 1. Соціальна та глобальна екологія як науки.

Тема 2. Соціальне середовище як простір життя людини.

Практичне заняття №1. Етапи еволюції відносин в системі «людина – природа».

Тема 3. Екологічна криза та соціальна екологія.

Практичні заняття №2, №3. Структура та властивості соціоєкосистем.

Тема 4. Основні критерії стану екологічних умов.

Тема 5. Загальні принципи охорони життєвого середовища.

Практичне заняття №4. Компонентність довкілля та екологія складових.

Тема 6. Закони функціонування системи «людина – природа».

Тема 7. Екологічна психологія та соціально-екологічна поведінка людини.

Практичне заняття №5. Розв'язування еколого-психологічних задач.

Тема 8. Закони соціальної та глобальної екології.

Практичне заняття №6. Системність соціоєкологічних законів та закономірностей.

Тема 9. Загальні принципи функціонування системи «організм – середовище».

Практичне заняття №7. Людський організм як відображення екологічних впливів

Тема 10. Соціальна екологія та стратегія сталого розвитку.

Практичні заняття №8, №9. Визначення рівнів соціоєкологічних аспектів сталого розвитку

8. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
МОДУЛЬ 1						
Змістовий модуль 1. Глобальна та соціальна екологія						
Тема 1. Глобальна та соціальна екологія як науки.	10	2	-	-	-	8
Тема 2. Соціальне середовище як простір життя людини.	11	2	2	-	-	7
Тема 3. Екологічна криза та соціальна екологія.	12	2	4	-	-	6
Тема 4. Основні критерії стану екологічних умов.	8	2	-	-	-	6
Тема 5. Загальні принципи охорони життєвого середовища.	10	2	2	-	-	6
Тема 6. Закони функціонування системи «людина – природа».	8	2	-	-	-	6
Тема 7. Екологічна психологія та соціально-екологічна поведінка людини.	11	2	2	-	-	7
Тема 8. Закони соціальної та глобальної екології.	11	2	2	-	-	7
Тема 9. Загальні принципи функціонування системи «організм – середовище»	11	2	2	-	-	7
Тема 10. Соціальна екологія та стратегія сталого розвитку.	28	6	4	-	-	18
Разом за модулем 1	120	24	18	-	-	78
<i>Усього годин</i>	120	24	18	-	-	78

9. Перелік питань для семінарських занять

№ заняття	Назва питань	Кількість годин
	Семінарські заняття не передбачені	

10. Перелік питань для практичних занять

№ заняття	Назва питань	Кількість годин
1	Етапи еволюції відносин в системі «людина – природа».	2
2-3	Структура та властивості соціоекосистем.	4
4	Компонентність довкілля та екологія складових.	2
5	Розв'язування еколого-психологічних задач.	2
6	Системність соціоекологічних законів та закономірностей.	2
7	Людський організм як відображення екологічних впливів.	2
8-9	Визначення рівнів соціоекологічних аспектів сталого розвитку.	4
	Усього	18

11. Перелік питань для лабораторних занять

№ заняття	Назва питань	Кількість годин
	Лабораторні роботи не передбачені	

12. Самостійна робота

Метою самостійної роботи студента є: навчитися користуватися бібліотечними фондами і каталогами, працювати з історичними та літературними джерелами, складати конспекти, аналізувати матеріал, порівнювати різні наукові концепції та робити висновки.

Види самостійної роботи студента:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- підготовка до практичних занять;
- опрацювання тем курсу, які виносяться на самостійне вивчення, за списками літератури, рекомендованими в робочій навчальній програмі дисципліни;
- виконання індивідуальних завдань у межах самостійної роботи (у формі підготовки рефератів, електронних презентацій, есе, наукової статті, доповіді на науковий захід, анотації до наукових матеріалів або відеоматеріалів, екологічного проекту та ін.);
- підготовка до виконання модульних контрольних робіт (тестування);
- підготовка до диференційованого заліку за контрольними питаннями.

Питання

для самостійного вивчення студентами

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми
1	Передумови виникнення та етапи становлення глобальної та соціальної екології.	8
2	Характеристика людини (<i>Homo sapiens</i>) як соціально-біологічного виду. Основні етапи антропогенезу.	7
3	Роль глобальної і соціальної екології у вирішенні глобальних проблем довкілля.	6
4	Основні етапи еволюції соціоекосистем.	6
5	Основні принципи життєзабезпечення сучасної людини та охорона життєвого середовища.	6
6	Основні закономірності функціонування системи «людина – природа»	6
7	Біоетика як інструмент формування природовідповідних компетентностей людини.	7
8	Основи та принципи безперервності екологічної освіти.	7
9	Соціально-екологічні технології захисту навколишнього середовища.	7
10	Соціоекологічні та природоохоронні аспекти сталого розвитку.	18
	Усього:	78

13. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

14. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання.

Словесні та наочні методи навчання використовуються під час лекцій, індивідуальних та групових консультацій, практичні – при проведенні практичних занять.

Під час проведення лекцій та практичних занять використовуються такі словесні методи як розповідь і пояснення.

До числа наочних методів, які застосовуються при викладанні дисципліни, належать: ілюстрація, демонстрація.

15. Методи контролю

Поточний контроль успішності засвоєння студентами навчального матеріалу може здійснюватися шляхом опитування й оцінювання знань студентів під час практичних занять, оцінювання виконання студентами самостійної роботи та індивідуальних завдань, проведення і перевірки письмових контрольних робіт, тестування або в ході індивідуальних співбесід зі студентами під час консультацій. Вибір конкретних форм і методів поточного контролю знань студентів залежить від викладача і доводиться до їхнього відома на першому практичному занятті. Модульний контроль є частиною поточного контролю і має на меті перевірку засвоєння студентом певної сукупності знань та вмінь, що формують відповідний модуль. Він реалізується шляхом проведення спеціальних контрольних заходів (у формі тестування чи написання студентами контрольних робіт), проводиться наприкінці кожного змістового модулю за рахунок аудиторних занять, під час групових консультацій або ж за рахунок часу, відведеного на самостійну роботу студентів. На підставі результатів модульного контролю здійснюється міжсесійний контроль (атестація).

Підсумковий контроль здійснюється у формі диференційованого заліку.

16. Розподіл балів, які отримують студенти для диференційованого заліку:

Поточне оцінювання, тестування та самостійна й індивідуальна робота											Індивідуальні завдання	Диференційований залік	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10				
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	0	30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальна рейтингова система оцінювання	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A – відмінно	5 – відмінно
82 – 89	B – дуже добре	4 – добре
74 – 81	C – добре	
64 – 73	D – задовільно	3 – задовільно
60 – 63	E – достатньо	
35 – 59	FX – незадовільно з можливістю повторного складання	2 – незадовільно
0 – 34	F – незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Правила модульно-рейтингового оцінювання знань

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них:

при підсумковому контролі у вигляді диференційованого заліку 70 балів відведено на поточний контроль, а 30 балів – на підсумковий (для допуску до диференційованого заліку необхідно мати не менше 35 балів поточної успішності).

1. Поточний контроль. Бали, отримані впродовж семестру, за видами навчальної діяльності розподіляються наступним чином (розподіл орієнтовний):

- робота на практичних заняттях (відповіді на заняттях, виконання практичних завдань, а в разі їх пропусків із поважної причини – індивідуальні співбесіди на консультаціях за темами відповідних занять) – до 70 балів.

Присутність на лекціях і практичних заняттях не оцінюється в балах. Пропуски занять підлягають обов'язковому відпрацюванню в індивідуальному порядку під час консультацій. Пропущене заняття має бути відпрацьоване впродовж двох наступних тижнів, при тривалій відсутності студента на заняттях з поважної причини встановлюється індивідуальний графік відпрацювання пропусків, але не пізніше початку екзаменаційної сесії.

Студент, який повністю виконав програму навчальної дисципліни і отримав достатню рейтингову оцінку (не менше 35 балів), допускається до підсумкового контролю з дисципліни.

2. Підсумковий контроль Підсумковим контролем є диференційований залік. Він здійснюється відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».

17. Методичне забезпечення

1. Смоляр Н.О. Опорний конспект лекцій із дисципліни «Глобальна та соціальна екологія» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища». Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Полтава, 2024 р. – 48 с.
2. Смоляр Н.О. Методичні вказівки до практичних занять із дисципліни «Глобальна та соціальна екологія» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища». Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Полтава, 2024 р. – 52 с.
3. Смоляр Н.О. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів із дисципліни «Глобальна та соціальна екологія» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища». Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». Полтава, 2024 р. – 52 с.

18. Рекомендована література

Базова

1. Біоетика біобезпека : Навчальний посібник / Укл. Ю. Максименко, Д. Вискушенко. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2021. 126 с.
2. Кришталь О.О. Біоетика: від теорії до практики. Київ: ВТ «Авіцена», 2021. 144 с.
3. Купах О.М., Жуков ОВ. Соціальна екологія : Навчально-методичний посібник. Дніпро : Типографія «Арб». 2021. 61 с.
4. Сафранов Т.А., Колісник А.В., Наконечна З.В. Загальна екологія та неоекологія : Конспект лекцій. Одеса : Одеський державний екологічний університет, 2021. 218 с.

Допоміжна

1. Грицик В., Канарський Ю., Бедрій Я. Екологія довкілля. Охорона природи : Навчальний посібник. К. : Кондор, 2009. 290 с
2. Даценко І. І., Габович Р. Д. Профілактична медицина. Загальна гігієна з основами. К. : Академія, 2009. 376 с
3. Димань Т. М., Мазур Т. Г. Безпека продовольчої сировини і харчових продуктів: Підручник для вузів. К. : Академія, 2011. 520 с.
4. Екологічний атлас Полтавщини. Екологічна бібліотека Полтавщини. Випуск 4 / За ред. Голіка Ю. С., Барановського В. А., Ілляш О. Е. Полтава : Полтавський літератор, 2007. 128 с.
5. Екологія Полтавщини. Екологічна бібліотека Полтавщини. Випуск 3. Полтава : Полтавський літератор, 2006. 308 с.

6. Некос А. Н., Багрова Л. О., Клименко М. О. Екологія людини : Підручник. Х. : ХНУ ім. В.Н. Каразіна. 2007. 336 с.
7. Плаксієнко І. Л. Екологія людини: особистісна складова : монографія. Полтава : Смірнов А. Л. 2018. 212 с.
8. Соломенко Л. І., Прилипко В. А. Екологія людини : Навч.-метод. посібник. К. : Вид. центр НАУ, 2007. 98 с.

19. Інформаційні ресурси

1. <https://dist.nupp.edu.ua/course/view.php?id=2546>
2. <https://menr.gov.ua/> (офіційний сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України)
3. www.unep.ch/ (Програма ООН з питань захисту довкілля – United Nations Environment Program
<http://www.eea.europa.eu/> (ЕЕА – European Environment Agency))
4. <http://nature.land.kiev.ua/> (природа України)
5. www.eri.u.ukrtel.net (сайт Інституту досліджень навколишнього середовища та ресурсів)